

SCHIMBĂRILE ECONOMIEI SOCIALE ÎN EUROPA: O PERSPECTIVĂ DIN 7 ȚĂRI EUROPENE

Authors: Gergely Fabian, Andrea Toldi,
Universitatea din Debrecen, Ungaria, 2016

Cristina-Ramona Tudosă ^[1]

Studiul de față reunește șapte perspective europene asupra economiei sociale, perspective individuale care completează tabloul general al economiei sociale la nivel european.

Titlul studiului *Schimbările economie sociale în Europa: o perspectiva din 7 țări*, trezește interes publicului prin utilizarea unor concepte precum economie socială, Europa, perspectivă, concepte care trimit către un domeniu tot mai interesant și discutat în ultimii ani, acel al economiei sociale.

Materialul este publicat în cadrul unui proiectului *Muncă Socială și Economie Socială* prin buna colaborarea a profesorilor univeristari din următoarele țări: Austria, Franța, Ungaria, Polonia, Republica Cehă, Slovacia și România.

Scopul acestui studiu este acela de a defini economia socială în funcție de contextul național și de a elucida formele, condițiile, instituțiile și actorii sociali care contribuie sau fac parte din acest domeniu.

Lucarea poate fi împărțită în șapte părți, fiecare parte însemnând o perspectiva despre economia socială a unei țări europene: Economia socială și solidaritate în Franța, Economia socială și muncă socială în Austria, Politici sociale și economie sociala în Slovacia, Politici sociale și economie socială în Republica Cehă, Întreprinderi sociale în Republica Cehă, Economia socială în Polonia - prezentare generală a dezvoltării și a situației actuale a entităților economice și sociale, Dezvoltarea economiei sociale în România, Economie socială, asistență socială în Ungaria.

---

[1] Sociolog, specialistă în Securitatea Comunitară și Controlul Violenței, Tel.: 0752354100, e-mail: tudosa_cristina22@yahoo.com.

Prima perspectivă - **Economia socială și solidaritate în Franța** este perspectiva realizată de Anna Delage și Yves Coutand. Cei doi prezintă o scurtă istorie a economiei sociale în Franța, a contextului social și politic pe baza căruia s-a dezvoltat economia socială și solidaritatea. Despre economia de solidaritate a început să se vorbească începând cu anul 1980 și a fost văzută ca o înțelegere politică și socială bazată pe inițiativă comună și societate civilă.

Acest tip de economie, economia de solidaritate, include mai multe sectoare, instituții și organizații decât economia socială. Principiile, valorile, criteriile economiei sociale și ale economiei solidare au fost cuprinse pentru prima dată în același document numit Carta europeană a economiei sociale în 10 aprilie 2002 la Brussel. După anul 2008 și după criza economică, Franța a fost forțată să creeze și să aducă în lumină noi modalități și soluții care să răspundă nevoilor sociale apărute în societate.

Economia socială și solidaritatea trebuie văzute ca un instrument al coeziunii sociale. Studiul se încheie cu o notă optimistă fiind menționat îndemnul: pentru a realiza lucrări mărețe nu e suficient doar să acționezi, este necesar și să visezi.

Perspectiva a doua a studiului ne prezintă **Economia socială și asistența socială în Austria** de Gerhard Melinz, Astrid Pennerstprfer și Brigitta Zierer. În acest studiu, autorii sublinează legătura dintre munca socială, asistența socială și economia socială. Este realizată o descriere a transformării mixului public-privat de-a lungul timpului în Austria. În anul 2012 Asociația Angajaților pentru sănătate și profesii sociale a primit numele de Economia Socială Austria, marcând un moment important în evoluția economiei sociale.

În Austria, economia socială cuprinde următoarele patru mari grupe de organizații: cooperativele, societățile mutuale, fundațiile și asociațiile. Termenul de economie socială a fost folosit pentru o lungă perioadă de timp în domeniul serviciilor sociale și al asistenței sociale. Unii experți încadrează în sectorul economiei sociale toate organizațiile non-profit care furnizează servicii sociale.

În Austria, conform ultimelor statistici, educația și serviciile sociale și cele de sănătate fac parte din sectorul economiei sociale iar în 2012 se găseau peste 2420 de organizații care ar putea fi încadrate acest sector. În această țară, economia socială înseamnă public și privat

deopotrivă. Mixtul de instituții public-privat furnizează servicii și activități considerate ca fiind parte a economiei sociale.

Economia socială nu este clar definită, se vorbește doar despre organizații publice și private care oferă servicii sociale sub diverse forme.

Cel de-al treilea studiu, **Politici Sociale și Economia socială în Slovacia**, realizat de Ondrej Botek, descrie începuturile și evoluția politicilor sociale și a economiei sociale pe teritoriul slovac. Se poate vorbi în acest spațiu despre existența politicilor sociale și a economiei sociale începând cu anul 1918.

Procesul masiv de transformare al economiei sociale în Slovacia cunoaște două etape: a) etapa soluțiilor de criză – soluții care au fost implementate în patru mari arii: politica de ocupare a forței de muncă, politica salarială, politica familială și securitatea socială; b) etapa transformării efective – a început în 1996 și a cuprins următoarele procese: demonopolizarea, decentralizarea, democratizarea, modificarea statutului actorului social, văzut individual și cu nevoi individuale, pluralitatea surselor de finanțare, pluralitatea tipurilor și formelor de protecție socială, umanizarea, reconfigurarea nevoilor, personificarea și profesionalizarea.

Economia socială în această țară a fost văzută mult timp drept sinonim pentru capital social, economia sectorului trei, economie alternativă, sector voluntar, sector non-profit sau organizații nonguvernamentale.

În Slovacia sunt patru tipuri de instituții încadrate în aria economiei sociale ca activitate și anume: asociațiile civile, organizațiile non-profit, fundațiile și instituțiile cu fonduri de non-investiții. Totodată, economia socială are două arii mari de activitate: ocuparea forței de muncă și serviciile sociale.

O altă perspectivă este cea din Republica Cehă – **Economia socială în Republica Cehă**, studiu realizat de Sarka Ulcakova. Este subliniat faptul că întregul proces de dezvoltare al societății a atras și dezvoltarea economiei sociale. Se vorbește despre economie socială în Cehia începând cu secolul XIX. Tomas Garrigue Masaryk, Karel Englis, Ladislav Chleborad sunt doar câțiva dintre cei preocupați de începuturile economiei sociale. Consiliul Central al Cooperativelor înființat în 1945 a fost un sprijin și mare susținător al economiei sociale.

Dezvoltarea ei cunoaște suport prin prisma antreprenoriatului social începând cu anul 2000. Ca și în celelalte țări europene, nici în Cehia economia socială nu are o definiție stabilită.

Ea este corelată cu organizațiile non-profit, cooperativele și programele publice profesionale. Are drept scop principal: coeziunea socială, ocuparea forței de muncă, dezvoltarea locală etc. Scopul economiei sociale nu este profitul. În anul 2002 în cadrul unei conferințe organizate la Praga au fost stabilite acțiunile de bază ale economiei sociale: integrarea populației excluse sau marginalizate în comunitate, dezvoltarea solidarității și a coeziunii.

Sarka Doricakova, prezintă un alt studiu tot caracteristic Republicii Cehe, legat de întreprinderile sociale din acest spațiu. Scopul lor principal este acela de a elimina barierele care împiedică oamenii să intre pe piața liberă a muncii și prin urmare să contribuie la o mai bună concordanță între oferta de forță de muncă și cererea pentru ea precum și calificarea ei.

Întreprinderile sociale, conform acestui studiu, pot fi împărțite în: întreprinderi de integrare, întreprinderi generale și întreprinderi de mediu. Principiile lor de funcționare sunt cu beneficiu direct pentru angajați și anume: beneficii sociale, beneficii economice și beneficii de mediu și locale. Începând cu anul 2013 numărul întreprinderilor sociale a crescut cu 100% iar numărul lor este într-o continuă creștere și dezvoltare. Economia socială are sprijin total în Republica Cehă, având un număr destul de mare de proiecte în derulare care vin în sprijinul și pentru dezvoltarea economiei sociale.

Perspectiva a cincea, **Economia socială în Polonia – prezentare generală a dezvoltării și a situației actuale** de Witold Mandrysz completează tabloul general al economiei sociale în Europa. În Polonia, economia socială este o economie recent dezvoltată. Ea a venit ca un răspuns la problemele populației marginalizate, a lipsei locurilor de muncă și a discriminării. Principalul ei obiectiv este acela de a combate excluziunea socială și marginalizarea pe piața muncii.

Această prezentare este rezultatul unui material empiric realizat de autor. Nu există o definiție unanim acceptată privind economia socială, ea este corelată cu alți termeni precum: coeziune, solidaritate, comunitate etc.

P. Salustowicz prezintă posibilitățile de interpretare ale economiei sociale: perspectiva politicilor salariale și a pieței muncii,

perspectiva politicilor sociale, perspectiva politicilor de integrare, perspectiva procesului de democratizare sau perspectiva schimbărilor sociale.

Conceptul de economie socială este folosit pentru a descrie activități ale cooperativelor, ale societăților mutuale de asigurare, ale întreprinderilor care susțin coeziunea sociale. Instituțiile poloneze tratate ca entități ale economiei sociale sunt următoarele: Centrul Social de Integrare, cluburile de integrare socială și cooperativele sociale.

Scopul principal al economiei sociale este acela de a crea cât mai multe locuri de muncă, de a întări coeziunea socială, de a integra populația marginalizată. Antreprenoriatul social este privit drept o bună soluție pentru problemele legate de șomaj, lipsa locurilor de muncă și lipsa integrării în comunitate.

Deși a avut o serie de bariere precum: lipsa cadrului legal, lipsa de cooperare și suport din partea autorităților, neimplicare la nivel comunitar, economia socială a cunoscut o frumoasă evoluție și dezvoltare în ultimul deceniu în Polonia.

Penultimul studiu este dedicat **Dezvoltării economiei sociale în România**, studiu realizat de Adina Rebeleanu și Livia Popescu. Iulie 2015 este anul cel mai important până în momentul de față pentru economia socială în România deoarece a fost anul în care a fost adoptată Legea 219 – 2015, lege care reglementează statului economiei sociale în România. Economia socială ca și concept a fost precizat în decizia guvernamentală numărul 829 din 2002, decizie care cuprinde planul de rezolvare și combatere a sărăciei și a excluziunii sociale. Sunt prezentate două planuri care coexistă în economia socială: primul este cel al activităților economice propriu-zise și cel de-al doilea este asociat cu planurile urbanistice de mediu și infrastructură.

Economia socială își desfășoară activitatea prin intermediul următoarelor structuri: cooperativele de credit, Casele de Ajutor Reciproc, societățile cooperative, asociațiile și fundațiile.

S-a constatat o creștere semnificativă a structurilor economiei sociale între 2000 și 2010. Exemplele pozitive prezentate: Moyaic S.R.L. București și Mesteshukar ButiQ sunt dovezi clare ale bunelor practici ale economiei sociale și ale reușitelor pe teritoriul țării noastre.

Ultimul studiu, **Economia socială și asistența socială în Ungaria** – Laszlo Patyan este cel care încheie lucrarea prezentată. Ca și

în celelalte țări europene prezentate, nu există o definiție unanim acceptată pentru economia socială. În Ungaria este prezentată drept al treilea sector, diferit de sectorul piață/privat și celelalte sectoare ale statului a apărut ca un răspuns la nevoile comunității și este în continuă dezvoltare și transformare.

John Pearce enumeră caracteristicile esențiale ale organizațiilor încadrate ca parte principală a economiei sociale și anume: au scop social și furnizează resurse pentru comunitate, sunt organizații non-profit, contribuie la menținerea și conservarea resurselor comunitare, folosesc în activitățile lor doar metode transparente și democratice și sunt independente față de stat și față de piața economică externă.

Interesul acordat economiei sociale în Ungaria a crescut în ultimul deceniu. Inovație, model de afacere susținută, expansiunea forței de muncă sunt doar câteva dintre conceptele care descriu economia socială în Ungaria în anul 2015.

Tematica amintită încă din titlu este foarte bine dezvoltată și argumentată. Informațiile prezentate în acest studiu se adresează atât persoanelor cu pregătire în domeniul economiei sociale cât și celorlalți actori sociali care sunt interesați de acest sector.

Studiul de față realizează o trecere în revistă a perspectivelor asupra economiei sociale din țările amintite, a modalităților de dezvoltare și susținere a domeniului caracteristice fiecărui stat în parte, a piedicilor și oportunităților în calea dezvoltării unor activități de economie socială. Acest studiu realizat la nivel european este unul important deoarece ne prezintă posibilitățile de dezvoltare ale economiei sociale, bariere întâlnite dar și contextul actual al acestui domeniu în Europa.

Realizarea unui asemenea studiu este un suport necesar pentru schimbările posibile, pentru oportunitățile și direcțiile de dezvoltare ale economiei sociale la nivel european.